

O I S

O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberální chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Dotýká se vás hospodářská krize? Mě jako důchodce vlastně ani ne. V době krize ceny moc nerostou, spíše klesají. Nehrozí mně, že mě zaměstnavatel vyhodí a navíc neexportuju ani nemám ambici zvyšovat průmyslovou výrobu. Pokles koruny mi sice zdraží počítačové komponenty případně novou TV a dlouhodobě by i znehodnotil úspory. Ale optimisticky doufám, že než se naši politici dohodnou na euru, bude krize dávno pryč a koruna zase na výsluní. Čáru přes rozpočet by mi udělalo jedině to, kdyby stát neměl na můj důchod. Ale to už by muselo být opravdu zle. Stejně si myslím, že na rozsahu krize mají podíl media a politici tím, že to pořád omílají. Pak každý očekává to nehorší, jedná tak a k nehoršímu přispívá. Možná, kdyby media a politici ututlali, že nějaká krize vůbec je, bylo by už dávno po problému.

Motto

„Všechno je možné...nemožné trvá jen o něco déle...“.

Z citátů, reklam, inzerátů a...

„Život ti nepřinese nic, co by ti smrt nemohla vzít“.

„Makáme od rána do večera v práci, kterou nemáme rádi, abychom si koupili věci, které nepotřebujeme“.

Klub rváčů

„Bůh nemůže změnit minulost; historici mohou“.

„Nebojte se zítřků, třeba žádné nepřijdou“.

„Být moudrý není žádná věda. Je to kumšt“. *G. Laub*

„Čtu ve svém muži jako v knize, ale jiné knihy mám také ráda“.

Německé přísloví

„Chybami se člověk učí...blbec vlastními, chytrý cizími“.

Víte, že?

- Dva zajímavé a netradiční články o koloběhu uhlíku a pohledu na něj.
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=4213>
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=4223>
- Teenageři těžko akceptují cizí pohled na věc. Studie britských vědců jasně dokázala, že mozek mladých lidí stále ještě nedosáhl plné schopnosti vcítit se do cizího náhledu. Teenageři si zachovávají silně egocentrický pohled na svět a v tomto ohledu se nápadně podobají malým dětem. Uvědomit si, že druzí nemusí vidět totéž co my, je relativně jednoduchý úkol ve srovnání s přijetím skutečnosti, že druzí lidé mají odlišné názory. To je zřejmě jeden z důvodů, proč mají teenageři sklon chovat se necitlivě k jiným lidem.
- Třetí typ cukrovky aneb inzulinem na Alzheimeru.
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=4218>
- Biopalivo za půl eura za litr – oni si nedají pokoj!
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=4217>
- Ženská přelétavost souvisí s hladinou estradiolu.
<http://www.osel.cz/index.php?clanek=4212>
- Z historie zlatých horeček.
<http://scienceworld.cz/historie/Z-historie-zlatych-horecek-4627>
- Experiment: Většina z nás by zabila člověka, pokud to autorita odsouhlasí (*dost smutné čtení*).
http://technet.idnes.cz/experiment-klidne-poslechnete-rozkaz-a-zabijete-fox-tec-technika.asp?c=A090209_224829_tec_tech_nika_pka

- Čeká nás srážka Země s Marsem a odlet Merkuru?
<http://scienceworld.cz/matematika/Srazka-Zeme-s-Marsem-a-odlet-Merkuru-4689>
- Krev je červená? Ne tak zcela – když se vrací žilami zpátky k srdci, je téměř modrá, pokud se však dostane zraněním ven, při styku s kyslíkem ihned zčervená. Kobylky mají například krev bílou a několik mořských ježovek ji má jasně oranžovou.
- Lžete o globálním oteplování, obvinili OSN japonští klimatologové.
<http://www.novinky.cz/zahranicni/svet/162639-lzete-o-globalnim-oteplvani-obvinili-osn-japonsti-klimatologove.html>
- V zimě je nejlepším na zahrátí čaj? Horký nápoj vás spíše ochladí. Otvírá podkožní cévy, krev lépe proudí, čímž vzniká pocit tepla, ale tělo se dlouhodobě ochlazuje.

Pole moravské

Bylo slunné srpnové ráno a na loukách nedaleko dolnorakouské vesničky Dürnkrot (Suché Kruty) se ve vzrostlé otavě třpytily krůpěje ranní rosy. Louky se svými pestrobarevnými květy kontrastovaly s malými políčky s holými strništi, na kterých jen tu a tam zůstávalo několik neodvezených panáků, postavených z žitných nebo pšeničných snopů. Blízkost řeky Moravy připomínala dvojice černých čápů toužících posnít v mělké bažině. Na obloze lině pluly baculaté kumuly, které jen zesilovaly dojem ospalého rána. Za normálních okolností by se z vesnických stodol ozývaly rytmické zvuky cepů a hlaloh či zpěv podruhů. Byla doba výmlatu a úrodu je třeba dostat do sýpek. Ale dnes není normální den, je 26. srpna roku 1278 svátek sv. Rufa. Na okolní rovině až k vesnici Jedenspeigen se rozložila vojska dvou mocných rivalů. Římského krále Rudolfa I. Habsburského, kterého vojsko podpořil jeho spojenec uherský král Ladislav IV. Kumán a českého krále Přemysla Otakara II. Otakar, král železný a zlatý, jak mu přezdívali, prožíval úspěšná léta. Jeho země bohatla z těžby zlata a hlavně stříbra, jeho državy sahaly od Slezska až po Jadran. Byl králem českým, vévodou rakouským, korutanským a kraňským, markrabětem moravským a štyrským. Už mu chyběl jen titul římského krále a i ten byl na dosah, když r. 1273 Richard Cornwallský zemřel po záchvatu mrtvice. Římští kurfiřti však nechtěli za krále mocného Přemysla a tak zvolili málo známého Rudolfa Habsburského. Považovali ho za slabého a netušili, jak hluboce silný panovnický rod tak zakládají. Přemysl Otakar II. Rudolfovu volbu neuznal a střet byl na spadnutí. V bitvě šlo především o babenberské dědictví, Rakousy a Štýrsko, které původně získal Přemysl, ale o něž usiloval také Rudolf, aby se jeho potomci stali říšskými knížaty. Teď tedy proti sobě stálo na 55 tisíc ozbrojenců, aby svými meči a krví rozhodli, kdo z koho.

Petr vyšel z úkrytu lužního remízku a hledal si vhodné stanoviště. Snažil se vyhýbat setkání s místními, protože jeho oděv a mluva přece jen budila trochu pozornosti a nedůvěry. Kejklif, který cestuje po světě. V tom mu pomohla jeho znalost žonglování. Plivání ohně raději moc nepředváděl, ještě by ho mohli obvinít se spolčení s ďáblem. Na sotva znatelně vyvýšenině našel vzrostlý dub, ten mu bude vyhovovat. S námahou se vyšplhal do jeho rozlehlé koruny a na provaze za sebou vytáhl své zavazadlo zabalené v rezném pytli. Měl odtud dobrý výhled. Rudolfov tábor se od něho nacházel asi dvě stě metrů. Viděl vojenské stany i ten Rudolfov, bohatě zdobený, který také stál na malém pahorku. V táboře už od rána panoval čilý ruch, vojsko se šikovalo a řadilo.

Ozývalo se řinčení a ržání koní. Rytíři se soukali do svých drátěných košil a brnění. Petr chvíli pozoroval to hemžení a snažil se identifikovat Rudolfa Habsburského. Pak ho poznal v hloučku jeho generálů a velmožů. V hnědočerveném kabátci zdobeném zlatem. Celá společnost po chvíli zašla do velkého stanu, snad na lehký oběd. Bylo půl dvanácté a Petr začal pomalu vybalovat své zavazadlo. Byl to černý podlouhlý předmět složený z několika částí. Hlaveň zaskočila do pažby, zasunul zásobník a nakonec nasunul a nastavil laserový zaměřovač. Pak už se jen oddal čekání. Vždyť na tuto chvíli čekal několik let. Od chvíle, kdy skupina studentů objevila časovou bránu v Průhonickém parku a naučila se ji používat. Dlouho diskutovali, jak ji využít. Nakonec se shodli na tom, že napraví a změní některý z historických zlomů českých dějin. Nic nedbali na protesty Jany, studentky filosofie, že taková změna ohrozí jejich současnost i budoucnost, že je prostě nepřijatelná. Přeli se, probírali nemorálnost, ale také vlastenectví a nakonec zvítězilo ono lidské, že to co, člověk může, dříve nebo později také zkusí. Ve hře byly tři hlavní události: smrt sv. Václava, bitva na Polí moravském a Bílá Hora. Nakonec to vyhrálo Moravské pole, protože tehdy měli Češi nejvíce rozmáchnuto. K cestě vybral Petra, protože byl dobře fyzicky vybavený, znal německy a mohl se vydávat za potulného kejklíře. Dost práce jim dalo získat reálnou představu o dobovém oblečení a základech mluvy. To sehnat moderní ostřelovací pušku na černém trhu bylo snadnější. Připravovali se přes rok a teď tu Petr sedí v koruně dubu a všechno se má naplnit za pár okamžiků. Tak, jak si to naplánovali. Přistihl se, že je naprosto klidný, co se má stát stane se. Představil si, že až se vrátí, bude Česko prvořadou evropskou mocností a Praha mnohamilionovou megapolí. Čeština evropským, možná i světovým jazykem. Otázka je, jestli najde i své známé, ale i takovou cenu zakalkulovali do svého podniku. Bude to velmi vzrušující a on bude tím výjimečným, který pozná historické „kdyby“. Z úvah ho vyrušil ruch v táboře habsburských. Vojska se řadila na prostranství před Rudolfovým stanem. Rudolf vyšel ze stanu, aby promluvil ke svým rytířům. Petr ho viděl ve svém dalekohledu. Vzprímená postava vyzářovala odhodlanost a energii. Habsburský ret se ještě nestačil vyšlechtit a brada byla jen nepatrně výraznější. Rudolf apeloval na své rytíře a vyzýval je ke statečnosti. Možná právě teď vznikala strategie lživě vpadnout do boku českých rytířů. Petr děle neotálel, zdvihl pušku a pečlivě zamířil. Rána, která třesla, zanikla ve všeobecném hlomozu. Na Rudolfově hlavě se objevil rudý otvor a on se skácel k zemi zbrocen krví. Mezi okolostojícími rytíři a žoldněři vypukla panika. Nedokázali pochopit, co se stalo. Po chvíli úleku a šoku se vyděšení vojáci dali na útek. A do tohoto zmatku se cvalem blížila těžká jízda Přemysla Otakara II. Petr spokojeně slezl z dubu a nepozorován vydal se na cestu zpět domů. Cestou k transportní bráně stěží potlačoval nedočkavost. Měl bych mít výčitky svědomí, že jsem právě zabil zakladatele historického rodu, pomyslel si, ale nic takového teď necítil. Možná později. Převládala pocit splněného poslání a lačnil poznat výsledek. Dějiny přece píší vítězové. I zpáteční cesta proběhla technicky hladce. Když vyšel ze skalního záhybu průhonického parku, jeho první pohled padl na siluetu zámku. Ano byla tam, ale byla jiná, ne tak hranatá, kulatější a jinak členěná. Tak se to tedy podařilo! I když viděl, že po silnicích jezdí auta a autobusy, vyrazil ku Praze pěšky. Nebyl si jist, jakou měnou se teď v Čechách vlastně platí, to vše musí nejdřív zjistit. Mohu mít i pěkné potíže se svou identitou, pomyslel si, když kráček k Jižnímu městu. Když se vyhoupl z Kunratického lesa a spatřil siluetu Prahy, strnul. Ano Praha byla stále stověžatá, ale nebyly to věže gotických kostelů, které ji zdobily, ale mešit a minaretů. Ze špiček většiny z nich zářil v zapadajícím slunci turecký půlměsíc. Petra se zmocnila panika. To přece není možné, je zpět ve své

době, v čem mohli udělat chybu? A při pohledu na Hrad a Svatovítskou katedrálu přestavěnou na mešitu mu to došlo. Ano, moji čeští předkové nedokázali odolat tureckému vpádu v šestnáctém a sedmáctém století. Tehdy měla Evropa na kahánku a zachránila ji i souhra příznivých okolností, když Turky vedené Karem Mustafou Pašou odrazil od bran obléhané Vídně r. 1683 chrabry polský král Jan III. Sobieski s pomocí Karla V. Lotrinského. To znamenalo rozhodující obrat a konec turecké hegemonie ve střední Evropě. Tak tohle se tedy mým krajanům nepodařilo, pomyslel si smutně. Že by tradiční rozhádanost a nejednota, či zrada šlechticů, kteří viděli jen na hranice svého humna? Prostě nebyli sto sjednotit většinu Evropy k společné obraně, jako se to podařilo Habsburkům. Nestáli v čele polsko-litevsko-německo-rakouských a českých šiků. Tak bylo všechno zbytečné? Brouzдал se smutně ulicemi Prahy, které mu najednou připadaly cizí. Na Karlově náměstí bylo velké tržiště. Potraviny, předměty denní potřeby, ale také měděné tepané karafy a džezky. Ženy oblečené moderně, ale s vlasy zahalenými šátky. Všude okolo zněl neznámý jazyk, asi turečtina, pomyslel si. Pookřál, jen když z úst dvou stařenek zaslechl češtinu. Ale byla to jen kapka v moři cizoty. Světla neonů, ruch velkoměsta, proudy aut i lidí. Zoufalý Petr zamířil ke Karlovu mostu. Ano ten tu stále stál a připomínal mu kus domova. Pomalu ho přešel, zamířil na Kampu a usedl pod jeden z oblouků mostu. Co jsem to provedl, pomyslel si? S hlavou v dlaních a slzami v očích tam tak seděl a ani nevnímal, jak vůkol padá soumrak. Až ho přemohl milosrdný spánek.

Ze spánku ho vytrhlo podivné drnění. Petr se nemohl probrat a měl pocit, že má celé tělo jako zmlácené. Když se promžoural ke světlu a probral k životu, zjistil, že ten nesnesitelný zvuk vydává jeho digitální budík. A nad ním stála jeho matka. „No tak, vstávej, Péťo, víš, že máš dneska tu zkoušku z historie“. VH

Měl Bůh maminku?

Když se dětem řekne, že Bůh stvořil nebe a zemi, ptají se nezaludně, jestli měl Bůh maminku. Tato zrádně jednoduchá otázka ochromila církevní hodnostáře, zaskočila nejlepší teology a otevřela jednu z nejožehavějších teologických debat trvajících staletí. Všechna velká náboženství mají složitou mytologii vinoucí se kolem božského aktu Stvoření, žádná z nich se však adekvátně nestaví k logickým paradoxům obsaženým v otázkách, které kladou i děti. Bůh snad stvořil nebesa a zemi za 7 dní, co se však stalo před prvním dnem? Jestliže připustíme, že Bůh měl matku, vznikne přirozená otázka, zda také ona měla matku a tak pořád dál. Jestliže však Bůh matku neměl, vzniká otázka ještě více: Odkud se Bůh vzal? Existoval od věků, nebo je snad mimo čas samý? Během staletí se i velcí malíři při práci na církevních zakázkách dostávali do choulostivých teologických debat: Když se zobrazují Bůh, Adam nebo Eva, mají se jim namalovat pupky? Pupek je místem, kde se připojovala pupeční šňůra, a tak se Bůh, Adam ani Eva nemohou malovat s pupkem. Na příklad Michelangelo stál před tímto dilematem u svého slavného zobrazení Stvoření a vyhnání Adama a Evy z ráje na stropě Sixtinské kaple. Odpověď na tuto teologickou otázku najdete v každé velké galerii: Bůh, Adam a Eva prostě pupík nemají, protože byli první.

Z knihy Michio Kaku, *Hyperprostor*.

Jak se mění pohled na VIP

Každá společnost měla vždy své VIP (*Very Important Person*), ale v průběhu historie se tento náhled měnil a vyvíjel. Kdysi to bývali význační šlechtici, vojévůdci, později k nim přibyli i význační malíři a vědci. Bezpochyby lidé výjimeční a hodni pozornosti. Je až s podivem, jak se náhled na VIP změnil ve vyspělé technické společnosti od 20. století. Nejsou to její strůjci, jak by snad nepoučený laik očekával. Ba ani malíři dnes nemohou být slavní, to třeba filmové hvězdy jsou opravdu slavné. Jednou řekl Mick Jagger, že kdyby se měl znovu narodit, chtěl by být malířem, protože by mohl být známý, ale nikdo by ho na ulici nepoznal. Za renesance byli takovými superhvězdami právě malíři. Hudebníky a herce nikdo nebral vážně. Dnes je tomu opačně. Jedno mají VIP společné, vybočují a vymykají se z průměru. Kromě seriálových

a filmových hvězd jsou to především zpěváci a skupiny a potom sportovní hvězdy. Zvláštní skupinu tvoří lidé bezchybných zevnějšků a bystrého či pokulhávajícího intelektu, promenující se na módních molech či v žurnálech. Tito lidé, také kromě mediální pozornosti berou i největší platy, často o několik řádů převyšující platy lékařů, vědců či techniků, ba i bankovních úředníků. Můžeme nad tím kroutit hlavou, či zdvihat obočí, ale to je tak jediné, co s tím můžeme udělat. Je to prostě tak. Je to dáno poptávkou, protože nasycená a znuřená společnost se chce především bavit. K zábavě vyžaduje špičkové baviče. Navíc zábava i ta sportovní je jim médiem přímo vnucována, protože v soukollí zábavního průmyslu se musí točit velké sumy. Kdopak by se chtěl třeba vzdělávat? Vždyť to „bolí“ a stojí spousty úsilí. Ale nezávidíme špičkovým hvězdám jejich astronomické výdělky, vždyť oni za ně platí také svou daň veřejným svazujícím životem a rychlým opotřebením. Za pár let jsou odepsaní a nahradí je jiní. Soukollí zábavního průmyslu mele důsledně. To, co je na věci překvapující a možná více pozoruhodné je, že lidé přejímají toto finanční hodnocení a řadí tyto hvězdy na vrchol prestižních žebříčků. Stávají se jakýmiis vzory, kterým by se chtěla přiblížit mladá generace. Na jazyk se dere povzdech, Bůh buď milostiv našim potomkům. Ale naštěstí ne každý může být Julii Robertsovou, Terezou Maxovou nebo Jaromírem Jágrem ba ani Karlem Gottem. A tak nám vyrostou i ti většinou bezejmenní, kteří zajistí, abychom měli nové materiály, energii a co jíst a pít. Člověk by skoro řekl, budíž blahoslavena průměrnost. VH

Logická úloha

Nejprve dostaneme za úkol obtočit Zemi na rovníku provazem. Poté dostaneme za úkol prodloužit tento provaz tak, aby obtočil Zemi všude metr nad rovníkem – musíme tedy nějaký provaz přidat. Dostaneme teď za úkol obtočit na rovníku Měsíc. A nyní opět obtočit Měsíc všude metr nad rovníkem. Opět musíme provaz přidat. Otázka zní, v jakém případě budeme muset prodloužit provaz o větší úsek?

Roční doby nezačínají stejně

2009	Jaro	20. březen 12:44
	Léto	21. červen 7:45
	Podzim	22. září 23:18
	Zima	21. prosinec 18:47
2010	Jaro	20. březen 18:32
	Léto	21. červen 13:28
	Podzim	23. září 5:09
	Zima	22. prosinec 0:38

Proč neproběhla technologická revoluce už ve starověku?

Často žasneme nad znalostmi našich předků ve starověku, ať už jsou to závlahové systémy, výroba kovů a skla, mořeplavecké, matematické a astronomické znalosti. Byla popsána a snad i realizována řada zajímavých strojů (Heronův hrnec, antikythera, Archimédův šroub), možná znali i první galvanické baterie. Proč to nevedlo k následnému velkému rozvoji? Uvádějí se tři hlavní teorie:

- 1) Teorie nedostatečné „hustoty“ – relativně i absolutně malý počet myslitelů a experimentátorů v kombinaci s nedostatečnou technickou úrovní v opracovávání kovů. Hustota vhodně disponovaných osob zkrátka nedosahovala potřebné „kritické“ hodnoty.
- 2) Teorie „chybějícího tržního hospodářství“ – schopní jedinci, kteří chtěli získat bohatství a vliv prostřednictvím podnikání v technologii se nemohli vzhledem k nefunkčnosti tržního hospodářství realizovat. Kariéru proto hledali ve vojsku nebo politice. Talenty tedy vyšly nazmar.
- 3) Teorie, vysvětlující tento jev poukazem na rozšířený otrokářský systém. Když pracovali otroci, kdo by měl zájem nahrazovat a usnadňovat jejich práci nějakými stroji? Výše postavení

občané obvykle z otrokářství těžili, a proto neměli zájem na technologickém pokroku.

Podle „Živé historie 03/2009“

Jak rozumět větám z oponentních posudků?

Oceňuji systematičnost a důslednost – hloupý, ale snaživý.

Literární rešerše není zcela vyčerpávající – nečetl moji práci.

Třetí kapitola se mi jeví poněkud nekonzistentně – nemám tušení, o čem tam mluví.

Experimentální výsledky vysvětluje velmi netradičně – jinak, než já.

Z daného tématu se mu nepodařilo vytěžit maximum – odflákl to.

Dosáhl neortodoxních experimentálních výsledků – jiní to naměřili jinak.

Zajímavé téma vytěžil s invencí – měl prostě štěstí.

V práci jsem narazil na několik formálních chyb – neumí ani gramatiku.

Rozsah experimentů je opravdu impozantní – na to kolik toho naměřil, zas tak moc nezjistil.

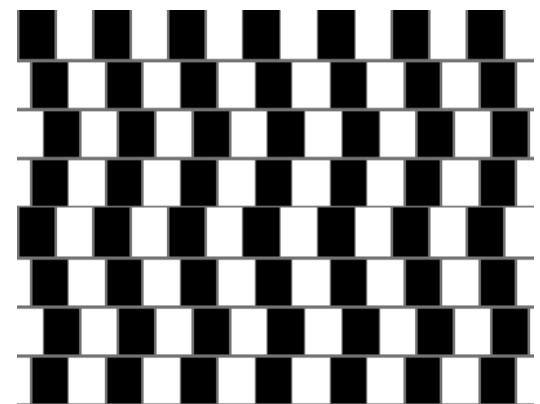
Splnil požadavky kladené na tento typ prací – prolezl tak, tak.

Téma si zaslouží, aby v něm bylo pokračováno – někdo by to měl po něm dodělat. VH

Vlastnictví pozemků v ČSR před pozemkovou reformou 1919-1920

Rod	Hektary
Schwarzenbergové	192 000
Liechtensteinové	161 000
Sasko-Koburg vévodové	159 000
Kinských	71 000
Collaredo-Mansfeldové	58 000

Všechny horizontální čáry jsou rovnoběžné a nejsou nijak křivé, jenom se to zdá... optický klam

Nevážně o původu názvů

Anabáze

Anabáze označuje komplikovanou, dlouhou cestu nebo záležitost. Památná je Švejkova anabáze z Tábora do Budějovic. Latinské *anno* by nasvědčovalo tomu, že to bývalo výroční cestování, třeba na bernák s daňovým přiznáním nebo dlouhá církevní pouť. Zlý jazykové pak hledají původ ve slově *anální*, neboť pro zdar anabáze bylo často třeba vlézt i tam.

Řešení úlohy: Odpověď je jednoduchá, v obou případech stejně! Výpočet je triviální, stačí si vyjádřit oba obvody a zjistit, o kolik je musíme prodloužit ($2\pi R$, $2\pi(R+X)$, tj. prodloužení vždy o $2\pi X$, v našem zadání X je 1 metr).

A slovo závěrem

Tak 2. března nám za humny (jen v dvojnásobné výšce telekomunikačních družic) profrčela planetka velikosti činžovního domu rychlostí mnoha kilometrů za sekundu. Stejná velikost se předpokládala u tunguzského meteoritu z r. 1908. Jednou může přiletět větší a trefit se. Pak už bude pozdě si uvědomit, jak malicherné jsou naše každodenní pozemské problémy.